

Til Norges Bank

15.03.2021

**Tilråding om å utelukke Tong Ren Tang Technologies Co Ltd og Beijing
Tong Ren Tang Chinese Medicine Co Ltd fra Statens pensjonsfond utland**

Sammendrag

Etikkrådet anbefaler å utelukke Tong Ren Tang Technologies Co Ltd og datterselskapet Beijing Tong Ren Tang Chinese Medicine Co Ltd (Tong Ren Tang Chinese Medicine) fra Statens pensjonsfond utland (SPU) på grunn av en uakseptabel risiko for at selskapene medvirker til alvorlig miljøskade. Begge selskapene er kinesiske farmasiselskaper som produserer og (såkalt *Traditional Chinese Medicine* (TCM)).

Ved utgangen av 2020 eide SPU aksjer i Tong Ren Tang Technologies og Tong Ren Tang Chinese Medicine for henholdsvis 36 millioner kroner og 31 millioner kroner, tilsvarende eierandeler på 0,5 og 0,4 prosent i selskapene.

Begge selskapene er kinesiske farmasiselskaper som produserer og markedsfører TCM-produkter. Rådets undersøkelser viser at Tong Ren Tang Technologies produserer 18 ulike produkter der dyredeler fra truede arter inngår. Det dreier seg om horn fra saigaantilope, leopardbein, pangolinskjell og musk fra moskushjort. Tong Ren Tang Technologies har bekreftet at selskapet bruker kroppsdeler fra dyrearter som er truet av utryddelse.

Tong Ren Tang Chinese Medicine produserer ett produkt der naturlig musk inngår og skriver i årsrapporten at truede arter inngår i selskapets produksjon av medisiner.

Rådet legger til grunn at tap av biologisk mangfold er en global trussel mot livet på jorda, og at utryddelsen av arter akselerer. Rådet har fokusert på dyrearter som står på IUCNs rødliste over arter som er truet av global utryddelse, dvs. kritisk truede, truede eller sårbare arter, samt arter som er listet i vedlegg 1 i Konvensjonen om internasjonal handel med truede og sårbare arter (CITES). Rådet mener at selskaper som gjennom sin virksomhet bidrar til at arter blir utryddet, utarmer naturmangfoldet. Ved å produsere medisiner der kroppsdeler fra truede arter inngår, er det en risiko for at selskapet medvirker til irreversibel og alvorlig miljøskade.

Selv om selskapene viser til at deres produksjon av TCM-produkter er i samsvar med myndighetens krav, mener rådet at det i lys av den omfattende ulovlige handelen med truede arter må legges vekt på at selskapene ikke gir informasjon om sporbarhet i innkjøpene eller hvor dyrene opprinnelig kommer fra. Rådet mener at mangelen på slik informasjon og manglende gjennomsiktighet i selskapets praksis, utgjør en uakseptabel risiko for at selskapets bruk av truede dyr kan stamme fra ulovlige kilder.

Mangelen på informasjon gjør det ikke mulig for rådet å kvantifisere det enkelte selskapets bidrag til miljøskade. Når det verken er kjent hvor mye et selskap bruker av truede arter, hvor dyredelene opprinnelig kommer fra, hvilke lagre av dyredeler som finnes og hvordan de eventuelt fylles opp, mener rådet at spørsmålet om selskapenes medvirkning må dreie seg om hvorvidt truede dyrearter inngår i selskapenes produksjon eller ikke.

Ingen av selskapene har opplyst om at de vil erstatte ingredienser basert på truede arter i produksjonen av TCM. Inntil selskapene offentliggjør en konkret målsetting om å slutte å bruke truede arter i sin produksjon og en tidsplan for når bruken av slike arter skal opphøre, anser rådet at det er uakseptabel risiko for at selskapene medvirker til alvorlig miljøskade.

Innhold

1	Innledning	1
1.1	Hva rådet har tatt stilling til	1
1.2	Kilder	2
2	Bakgrunn	2
2.1	Kort om selskapene	2
2.2	Etterspørsel og handel med kroppsdeler av ville dyr som inngår i TCM	2
2.3	Kort om truede dyrearter i selskapenes produksjon av TCM	4
3	Etikkrådets undersøkelser	7
3.1	Tong Ren Tang Technologies	7
3.2	Tong Ren Tang Chinese Medicine	8
4	Informasjon fra selskapet	8
4.1	Tong Ren Tang Technologies	9
4.2	Tong Ren Tang Chinese Medicine	9
5	Etikkrådets vurdering	9
6	Tilråkning	10

1 Innledning

Etikkrådet for Statens pensjonsfond utland (SPU) har vurdert fondets investeringer i Tong Ren Tang Technologies Co Ltd¹ og datterselskapet Beijing Tong Ren Tang Chinese Medicine Co Ltd² (Tong Ren Tang Chinese Medicine) opp mot retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra SPU (de etiske retningslinjene).³

Ved utgangen av 2020 eide SPU aksjer i Tong Ren Tang Technologies og Tong Ren Tang Chinese Medicine for henholdsvis 36 millioner kroner og 31 millioner kroner, tilsvarende eierandeler på 0,5 og 0,4 prosent i selskapene. Begge selskapene er notert på børsen i Hong Kong.

1.1 Hva rådet har tatt stilling til

Etikkrådets vurdering er rettet mot selskapenes bruk av ingredienser basert på kroppsdeler fra truede dyrearter i deres produksjon av tradisjonell kinesisk medisin (såkalt *Traditional Chinese Medicine* (TCM)). Rådet har vurdert om det er en uakseptabel risiko for at selskapene gjennom denne virksomheten medvirker til eller er ansvarlig for alvorlig miljøskade etter § 3 tredje ledd i de etiske retningslinjene.

I vurderinger av alvorlig miljøskade legger rådet Etikkrådet blant annet vekt på om skaden er stor, om den medfører irreversible eller langsiktige virkninger, om den er et resultat av brudd på nasjonale lover eller internasjonale normer, og hva selskapet har gjort for å forhindre skade og hvilke tiltak som er gjennomført for å rett opp skade. Videre vurderer rådet risikoen for at selskapets praksis vil fortsette.

Denne tilrådingen gjelder tap av biologisk mangfold. Rapporten fra det internasjonale naturpanelet (IPBES) om den globale naturtilstanden viser en alarmerende reduksjon i naturmangfoldet. Naturpanelet vurderer at tap av naturmangfold er en like stor trussel mot verden som klimaendringene. Det anslår blant annet at av de åtte millionene arter av planter og dyr som lever på kloden i dag, er én million av artene truet av utryddelse.⁴ *The International Union for Conservation of Nature* (IUCN) oppgir at rundt 25 prosent av alle arter de har vurdert, er truet, og at faren for utryddelse av arter akselererer.⁵ Mot denne bakgrunnen har rådet vurdert bruken av truede dyr i produksjonen av TCM. Truede dyr er arter som IUCN har vurdert som kritisk truet, truet eller sårbare.⁶ Disse kategoriene omfatter arter som er truet av global utryddelse. I sin vurdering baserer rådet seg også på konvensjonen om internasjonal handel med truede og sårbare arter (*Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora* (CITES)), spesielt vedlegg 1 til konvensjonen, som er en liste over hvilke arter som er truet av utryddelse, og som det ikke er tillatt å drive internasjonal handel med.

---

¹ Issuer Id 2000505

² Issuer Id 24076995

³ Retningslinjer for observasjon og utelukkelse fra Statens pensjonsfond utland, <https://lovdata.no/dokument/INS/forskrift/2014-12-18-1793?q=retningslinjer+++pensjonsfond+++utland>

⁴ UN's Intergovernmental Science Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES) Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services, 29 May 2019, https://www.ipbes.net/system/tdf/ipbes_7_10_add.1_en_1.pdf?file=1&type=node&id=35329

⁵ Se fotnote 4.

⁶ IUCN 2020, The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2020-2. <https://www.iucnredlist.org>.

Etikkrådet tar ikke stilling til i hvilken grad staten har ansvar for eventuelle brudd på internasjonale konvensjoner. Det er tilstrekkelig å konstatere at det aktuelle selskapet opptrer på en slik måte at det vil innebære medvirkning til alvorlig miljøskade.

1.2 Kilder

Etikkrådet har ved hjelp av konsulenter gjennomført undersøkelser for å kartlegge hvilke truede arter som inngår i produksjonen av TCM, for deretter å identifisere produkter som inneholder slike ingredienser, og selskaper som produserer disse produktene.

Kartleggingen av hvilke arter som brukes i TCM, er basert på ulike utgaver av *The Pharmacopoeia of the People's Republic of China* som er et kompendium over blant annet offisielt godkjente TCM ingredienser og formuleringer,⁷ samt en oversikt fra *the State Forestry Administration* fra 2004, som beskriver hvilke arter som er ansett som medisinske, og som er fredet i Kina.

Kartleggingen av produkter som Tong Ren Tang Technologies og Tong Ren Tang Chinese Medicine produserer, er basert på informasjon publisert på selskapenes nettsider. Rådet har også fått informasjon fra Tong Ren Tang Technologies.

2 Bakgrunn

2.1 Kort om selskapene

Tong Ren Tang Technologies produserer og selger farmasøytiske produkter og har produksjon av TCM som spesialområde. Ifølge årsrapporten har Tong Ren Tang Technologies mer enn 40 nasjonale og internasjonale datterselskaper som produserer og markedsfører blant annet TCM-produkter og TCM-råvarer, kostprodukter, kosmetikk og andre kjemiske produkter.⁸ Selskapet hadde rundt 1 900 ansatte i 2019.

Tong Ren Tang Technologies eier 38 prosent av aksjene i Tong Ren Tang Chinese Medicine, som Tong Ren Tang Technologies omtaler som sitt viktigste datterselskap og "*the overseas development platform of Beijing Tong Ren Tang Group*". Datterselskapet driver hovedsakelig produksjon og detalj- og grossisthandel av kinesiske medisinprodukter på det internasjonale markedet.⁹ I 2019 hadde selskapet snaut 800 ansatte.

2.2 Etterspørsel og handel med kroppsdeler av ville dyr som inngår i TCM

TCM omfatter mange typer behandlinger som akupunktur, massasje, bruk av urtemedisiner og medisiner som inneholder ingredienser basert på kroppsdeler fra ville dyr. Etterspørselen etter TCM er økende, og markedet er anslått til å utgjøre rundt 123 milliarder USD i 2023.¹⁰

---

⁷ Med formuleringer menes TCM behandlinger kombinert med standardiserte mengder av spesifikke ingredienser slik de er definert i standarder fra myndighetene. En del i *the Pharmacopoeia of the People's Republic of China* omhandler slike standarder for et stort antall TCM formuleringer, der noen av formuleringene inneholder kroppsdeler fra truede arter.

⁸ Tong Ren Tang Technologies Co. Ltd. Annual Report 2019,

<https://www.tongrentang.com/file/upload/keji/uploadfile/2020/0428/20200428061744473.pdf>

⁹ Beijing Ton Ren Tang Chinese Medicine Company Limited Annual Report 2019, [2020042700565.pdf](https://www.hkexnews.hk) ([hkexnews.hk](https://www.hkexnews.hk))

¹⁰ Buchholz, K., TCM and Wildlife Trade in Focus after Coronavirus Outbreak, 20.1.2020, <https://www.statista.com/chart/20669/growth-traditional-chinese-medicine-market/>

Medisiner utgjør omtrent 30-40 prosent av TCM-markedet.¹¹ Selv om dyredeler utgjør en liten andel av de ingrediensene som brukes i TCM, er det antatt at den økende etterspørselen etter TCM vil bidra til tap av biologisk mangfold,¹² og at dette for noen arter er den viktigste årsaken til at disse dyrene er truet av utryddelse.¹³ IUCN har vurdert flere av artene som brukes i TCM som truet, blant annet pangoliner, leoparder og tigre.

På grunn av den økende etterspørselen er TCM også en drivkraft i den voksende illegale handelen med ville dyr.¹⁴ Mange av artene som brukes i produksjonen av TCM, står på listen i CITES' vedlegg 1, som betyr at handelen med disse artene er forbudt. Likevel fortsetter ulovlig jakt og handel med dyredeler og levende, fredede dyr ifølge *UN Office on Drugs and Crime* (UNODC). År for år beslaglegges det stadig større mengder. Fra 2014-2018 har det for eksempel vært en tidobling av beslaget av pangoliner fra ca. 13 900 i 2014 til nærmere 142 000 i 2018. Ifølge UNODC er det reelle omfanget av den ulovlige handelen sannsynligvis mye større enn beslagene viser. Det er indikasjoner på at pangoliner og leoparder i økende grad forsynes fra Afrika ettersom asiatiske populasjoner er blitt svært redusert. Dyredeler fra tigre synes nå å bli erstattet av dyredeler fra leoparder, jaguarer og løver, noe som øker etterspørselen etter disse artene.¹⁵ Dyredeler blir solgt til TCM-produsenter, TCM-behandlere, apoteker og andre markedsaktører.¹⁶

Bestemmelsene i *the Wildlife Protection Law* (WPL) tillater kommersiell bruk av truede dyr som naturlig finnes i Kina.¹⁷ Loven fastsetter ulike fredningskategorier for innfødte ville dyrearter, der den strengeste kategorien er "*special state protection*". Arter som ikke finnes i Kina, men som er inkludert i CITES vedlegg 1 og 2, faller inn under *special state protection*. WPLs artikkel 27 tillater salg, kjøp og bruk av fredede arter der det er nødvendig for "*scientific research, captive breeding, public exhibition or performances, heritage conservation or other special purposes,*" som i praksis omfatter TCM.

---

¹¹ Daxue Consulting, Traditional Chinese medicine takes 30-40% of China's pharmaceutical market, 15.6.2020, <https://daxueconsulting.com/traditional-chinese-medicine-market/>

¹² J. Still, Use of animal products in traditional Chinese medicine: Environmental impact and health hazards, *Complementary Therapies in Medicine*, Volume 11, Issue 2, 2003, Pages 118-122, ISSN 0965-2299, [https://doi.org/10.1016/S0965-2299\(03\)00055-4](https://doi.org/10.1016/S0965-2299(03)00055-4).

¹³ The Global Environmental Reporting Collective, The Pangolin Reports <https://globalstory.pangolinreports.com/#lede>, Nowell, K. Implementation of Cites Decision 17.228: Review of Implementation of Resolution Conf. 12.5 (Rev. Cop17) on Conservation of and Trade in Tigers and other Appendix I Asian Big Cats. Report by Kristin Nowell, CAT and IUCN SSC Cat Specialist Group. With additional support from WWF, <https://cites.org/sites/default/files/eng/com/sc/70/E-SC70-51-A03.pdf> og EIA 2020, Smoke and Mirrors; China's complicity in the global illegal pangolin trade, <https://eia-international.org/wp-content/uploads/EIA-Report-Smoke-and-Mirrors-Spreads.pdf>

¹⁴ ADM Capital Foundation 2018, Trading in Extinction: The Dark Side of Hong Kong's Wildlife Trade. Hong Kong, <https://www.admcf.org/wp-content/uploads/2019/11/Trading-in-Extinction-The-Dark-Side-of-HKs-Wildlife-Trade-Report-EN.pdf> og Byard, R.W. Traditional medicines and species extinction: another side to forensic wildlife investigation. *Forensic Sci Med Pathol* **12**, 125–127 (2016). <https://doi.org/10.1007/s12024-016-9742-8>; C4Ads: <https://www.c4reports.org/tipping-the-scales> og UNODC World Wildlife Crime Report 2020, United Nations Office on Drugs and Crime, 2020, https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/wildlife/2020/World_Wildlife_Report_2020_9July.pdf

¹⁵ UNODC 2020, World Wildlife Crime Report 2020, United Nations Office on Drugs and Crime.

¹⁶ Se fotnote 14 og Standaert, M. 'This makes Chinese medicine look bad': TCM supporters condemn illegal wildlife trade, 26.5.2020, <https://www.theguardian.com/environment/2020/may/26/its-against-nature-illegal-wildlife-trade-casts-shadow-over-traditional-chinese-medicine-aoe>

¹⁷ En oversettelse av the Wildlife Protection Law og andre relevante reguleringer til engelsk finnes på nettsiden til The Environmental Investigation Agency (EIA), <https://eia-international.org/wildlife/saving-tigers/tiger-farming/chinas-wildlife-protection-law>

Den 24. februar 2020 godkjente den faste komitéen til Kinas folkekongress et forbud mot handel med ville dyr. Det medførte at kommersielt oppdrett og handel av de fleste ville dyr til matformål ble forbudt, men forbudet gjaldt ikke tradisjonell medisin.¹⁸

Kinesiske myndigheter etablerte i 2003 et sertifiserings- og merkesystem som regulerer kommersielle produsenter, blant annet farmasiselskapers, bruk av nasjonalt fredede arter. *The China Wildlife Mark Centre* har ansvaret for å drifte systemet som er kjent som "*special marking*".¹⁹ Systemet ble opprettet for å sikre at bruken av ville dyr var lovlig og sporbar, og innebærer blant annet at hvert produkt som inneholder slike ingredienser, får en unik identifikasjonskode som produktet skal merkes med. Det har vært rapportert om misbruk av systemet, for eksempel at ett merke er brukt på ulike produkter og at merkingen er brukt til å hvitvaske produkter som er kjøpt ulovlig.²⁰

Kinesiske myndigheter har etablert lagre av kroppsdeler fra enkelte truede dyrearter. *The National Forestry and Grasslands Administration* og dets regionale etater gir tillatelser til farmasiselskaper til å kjøpe og bruke dyredeler fra disse lagrene. Farmasiselskaper kan også ha private lagre som de med myndighetenes tillatelse, kan tilby til andre selskaper. Det er ikke publisert noe oppdatert informasjon om hvor store de offentlige lagrene er, hvor mye som er solgt til farmasiselskapene eller hvor store farmasiselskapenes lagre er.²¹ Det finnes heller ikke tilgjengelig informasjon om hvilke mengder som er brukt av industrien eller enkeltstående selskaper for produksjon av medisiner. Det finnes derfor ikke noe grunnlag for å vurdere det enkelte selskapets forbruk av spesifikke dyrearter.

2.3 Kort om truede dyrearter i selskapenes produksjon av TCM

Etikkrådets undersøkelser viser at selskapene bruker kroppsdeler fra saigaantilope, leopard, pangolin og moskushjort.

Saigaantilope

Saigaantilopen (*Saiga tatarica*), eller saiga, hører naturlig hjemme på steppene i Sentral-Asia.²² Den står på IUCNs rødliste over kritisk truede arter²³ og er inkludert i CITES vedlegg 2.²⁴ Ulovlig jakt har på grunn av etterspørselen etter horn og kjøtt bidratt til en sterk reduksjon i bestanden.²⁵ Saigahorn er en ingrediens i enkelte TCM produkter. I 2006 rapporterte de største forbrukslandene – Kina, Japan, Malaysia, Sør-Korea og Singapore – om en samlet lagerbeholdning av saigahorn på rundt 130 tonn.²⁶ Basert på rapportert gjennomsnittlig årlig forbruk og den vedvarende etterspørselen i disse landene anslo CITES-sekretariatet at lagrene ville være brukt opp en gang mellom 2016-2021.²⁷ I 2011 rapporterte Kina at det nasjonale

---

¹⁸ Decisions of the Standing Committee of the National People's Congress relating to a total prohibition on illegal wildlife trade, eliminating the bad habit of excessive eating of wildlife, and effectively safeguarding the lives and health of the public. En engelsk versjon finnes på: <https://eia-international.org/wp-content/uploads/Decisions-of-the-Standing-Committee-of-the-National-People%E2%80%99s-Congress-24-February-2020.pdf>

¹⁹ EIA 2020, Smoke and Mirrors. China's complicity in the global illegal pangolin trade.

²⁰ EIA 2013, Hidden in Plain Sight. China's clandestine Tiger Trade, <https://eia-international.org/wp-content/uploads/EIA-Hidden-in-Plain-Sight-med-res1.pdf>

²¹ Se fotnote 19.

²² Wildlife Conservation Society China, Saiga Antelope, <https://china.wcs.org/Wildlife/Saiga-Antelope.aspx>

²³ IUCN SSC Antelope Specialist Group. 2018. *Saiga tatarica*. The IUCN Red List of Threatened Species 2018: e.T19832A50194357. <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2018-2.RLTS.T19832A50194357.en>

²⁴ Vedlegg 2 er en liste over arter som ikke nødvendigvis er truet av utryddelse, men der handelen må kontrolleres for å unngå en utnyttelse som er uforenlig med deres overlevelse.

²⁵ Se fotnote 23.

²⁶ CITES CoP14 Doc. 56. 2007. Saiga antelope, <https://cites.org/sites/default/files/eng/cop/14/doc/E14-56.pdf>

²⁷ Se fotnote 26.

lageret av saigahorn var på 115 tonn.²⁸ Det er anslått et forbruk i Kina på mellom 6-10 tonn saigahorn årlig.²⁹

Internasjonal handel med saigahorn har fortsatt etter at arten ble tatt inn på CITES vedlegg 2-listen i 1994. Det er gjort flere store beslag i løpet av de siste årene,³⁰ som indikerer at kriminelle organisasjoner er involvert i den ulovlige handelen.³¹

Leopard

Dyredeler fra leopard som brukes i TCM, kan stamme fra leopardartene – leopard (*Panthera pardus*), snøleopard (*Panthera uncia*), og treleopard (*Neofelis nebulosa* og *N. diardi*). Alle er vurdert som sårbare på IUCNs rødliste og står også på CITES vedlegg 1-listen. Med unntak av *N. diardi* er alle artene naturlig hjemmehørende i Kina og fredet (*special state protection*).

Ulovlig jakt og handel med dyredeler er trusler mot bestandene av leoparder, ifølge IUCN.³² Siden 2000 er det beslaglagt nærmere 5 400 asiatiske leoparder. Undersøkelser som er gjennomført for CITES, viser økende ulovlig innførsel fra Afrika for å møte den asiatiske etterspørselen.³³ I 1993 forbød myndighetene i Kina bruk av dyredeler fra tigre i TCM, men dyredeler fra leopard ble tillatt som erstatning, noe som har bidratt til å øke etterspørselen etter leoparder. Ifølge myndighetene kan farmasiselskaper bare bruke eksisterende lagre av leopardbein.³⁴ Mengdene og opprinnelsen til lagrene er ikke offentlig kjent.

Pangolin

Det finnes åtte pangolinarter som har sine naturlige leveområder i Asia eller Afrika. Den kinesiske pangolinen (*Manis pentadactyla*), sunda-pangolinen (*Manis javanica*) og den indiske pangolinen (*Manis crassicaudata*) fikk et sterkere vern og ble fredet i Kina i 2020 (*special state protection*).³⁵ De to førstnevnte er ifølge IUCN kritisk truet, mens den indiske pangolinen er truet. Én afrikansk art er klassifisert som truet (*Phataginus tricuspisi*), mens de øvrige er vurdert som sårbare. Internasjonal handel med pangoliner har vært forbudt siden 2017 da alle åtte artene ble oppført i CITES vedlegg 1.

I 2020 fjernet kinesiske myndigheter pangolinskjell (fra kinesisk pangolin) fra listen over viktige ingredienser i TCM i den siste utgaven av *Pharmacopoeia*. Pangolinskjell brukt i produksjon av

---

²⁸ CITES CoP16 Doc. 56. 2013. Saiga antelope, <https://cites.org/sites/default/files/eng/cop/16/doc/E-CoP16-56.pdf>

²⁹ Se fotnote 26.

³⁰ Se for eksempel Saiga Conservation Alliance. Winter 2015/Spring 2016 Saiga News Issue 20, https://www.saigaresourcecentre.com/sites/default/files/migrated/media/351534/english_issue_20.pdf og Autumn 2016 Saiga News Issue 21, https://www.saigaresourcecentre.com/sites/default/files/migrated/media/357671/saiga_news_issue_21_english.pdf

³¹ I april 2018 arresterte kinesiske myndigheter medlemmer av et "wildlife trafficking syndicate" og beslagla 1,276 saigahorn, 322 støttenner fra elefanter, 70 bjørnetenner, and 44 galleblærer fra bjørn.. General Administration of Customs. 2019, https://mp.weixin.qq.com/s?_biz=MzIwNzE3MzE2NQ==&mid=2652797529&idx=1&sn=340d04522fd23ab1e722010a5b60b9e3&chksm=8cfc91bbb8b300d7332b5ea311b110b45935c78fe26bdb2f31b997dc1716fb164deb534668c&mpshare=1&scene=1&srcid=&pass_ticket=bYMP4cMt5afEjY6MQukK7kZWKtpElm1B8DzwbzzFrV6a1KHqyIpShFIFqv%2Fdfka0#rd

³² Se trusselvurderinger av de enkelte leopardartene på www.iucnredlist.org

³³ Nowell, K. Implementation of Cites Decision 17.228: Review of Implementation of Resolution Conf. 12.5 (Rev. Cop17) on Conservation of and Trade in Tigers and other Appendix I Asian Big Cats. Report by Kristin Nowell, CAT and IUCN SSC Cat Specialist Group. With additional support from WWF.

³⁴ CITES CoP14 Doc. 52 Annex 1. Report on Implementing Resolution Conf. 12.5 of CITES from the CITES Management Authority, People's Republic of China. Available from: <https://www.cites.org/sites/default/files/common/cop/14/doc/E14-52A01.pdf>; CITES CoP18 Doc.71.1 Annex 5

³⁵ National Forestry and Grasslands Administration. 2020, <http://www.forestry.gov.cn/main/3095/20200608/170847961137579.html>

såkalt patentmedisin, som er medisiner som er godkjent for kommersiell produksjon av kinesiske myndigheter, er imidlertid fortsatt tillatt.³⁶

Myndighetene annonserte i 2007 at farmasiselskapenes bruk av pangolinskjell skulle reguleres gjennom sertifiserings- og merkesystemet "*special marking*" (se avsnitt 2.2).³⁷ Det innebærer at godkjente sykehus og farmasiselskaper tillates å kjøpe pangolinskjell fra myndighetens lagre. Farmasiselskapene kan videre produsere og selge TCM-produkter som inneholder pangolinskjell, som er registrert og merket i henhold til "*the special marking system*." Det er rapportert om at skjell som ikke er sertifisert eller merket, blir solgt ulovlig i Kina.³⁸

Mellom 2009-2016 er det anslått at myndighetene i gjennomsnitt solgte 26 tonn pangolinskjell per år.³⁹ Størrelsen på myndighetenes lagre er ikke kjent og heller ikke hvor pangolinene opprinnelig kommer fra. Det har siden 2015 ikke vært publisert informasjon om uttak fra lagrene. Systemet tillater omsetning av pangolinskjell mellom private selskaper, men med liten mulighet for sporbarhet.

UNODC rapporterer om en omfattende ulovlig handel med pangolinere som har vokst betydelig i de senere år. Siden 2016 har stort sett alle beslag vært pangolinskjell.⁴⁰ I 2019 var beslagene på 128 tonn, som er en økning på 200 prosent fra fem år tidligere.⁴¹ Den asiatiske etterspørselen dekkes nå med ulovlig innførsel fra Afrika, som i hovedsak går til det kinesiske markedet. UNODC skriver også at "*Before the Appendix I listing [refererer til CITES i 2017], the amount of pangolins seized was much larger than the legal trade, implying that the industries where pangolins are used have long drawn on illegal sources.*"⁴²

Moskushjort

Moskushjort lever i skog-og fjellområder i Kina og andre deler av Asia. Alle de sju artene er av IUCN vurderte som sårbare eller truet. Tre er omtalt i *the Pharmacopoeia* - sibirsk moskushjort (*Moschus moschiferus*, sårbar), kinesisk skogsmoskus (*Moschus berezovskii*, truet) og fjellmoskus (*Moschus chrysogaster*, truet)). Hanndyrenes moskuskjertel er en kilde til "musk" som er en ingrediens i TCM-produkter. Moskushjorten er inkludert i CITES vedlegg 1 og 2, avhengig av geografisk opprinnelse,⁴³ og er fredet i Kina. Ulovlig jakt som drives av etterspørselen etter musk oppgis å være trussel mot bestandene.⁴⁴

Etterspørselen etter musk dekkes til en viss grad av syntetisk musk (som er en godkjent erstatning for naturlig musk i TCM-produkter) og naturlig musk fra oppdrettsdyr. Det er lite informasjon om hvilke mengder dette utgjør. Det er anslått at det i 2017 var rundt 20 000

---

³⁶ EIA 2020, Smoke and Mirrors. Åtte formuleringer for patent medisiner foreskriver pangolinskjell som ingrediens i 2020 utgaven av The Pharmacopoeia of the People's Republic of China.

³⁷ State Forestry Administration, Ministry of Health, SAIC, China Food and Drug Administration and the National Administration of Traditional Chinese Medicine. 2007. 关于加强赛加羚羊、穿山甲、稀有蛇类资源保护和规范其产品入药管理的通知: <http://www.trafficchina.org/node/66>

³⁸ Challenger, D. and Waterman, C., Implementation of CITES Decisions 17.239b) and 17.240 on pangolins (*Manis spp.*), IUCN, 2017, [E-SC69-57-A.pdf \(cites.org\)](https://www.cites.org/Doc/E-SC69-57-A.pdf) og EIA 2020, Smoke and Mirrors.

³⁹ Se fotnote 38.

⁴⁰ UNODC, World Wildlife Crime Report 2020, United Nations Office on Drugs and Crime, 2020.

⁴¹ C4ADS 2020, Tipping the scales. Exposing the Growing Trade of African Pangolins into China's Traditional Medicine Industry, <https://www.c4reports.org/tipping-the-scales>

⁴² Se fotnote 40, s. 66.

⁴³ Vedlegg 1 omfatter bestander i Afghanistan, Bhutan, India, Myanmar, Nepal og Pakistan; bestander i andre land omfattes av vedlegg 2.

⁴⁴ Se IUCNs trusselvurderinger av de enkelte moskusartene, f.eks. Nyambayar, B., Mix, H. & Tsytulina, K. 2015. *Moschus moschiferus*. *The IUCN Red List of Threatened Species* 2015: e.T13897A61977573. <https://dx.doi.org/10.2305/IUCN.UK.2015-2.RLTS.T13897A61977573.en>.

moskushjort i fangenskap i Kina hvor det produseres rundt 150 kg musk per år.⁴⁵ Det er heller ingen oppdatert informasjon om forbruk av musk i TCM-industrien. I eldre artikler er forbruket anslått til å være mellom 1000 og 2000 kg per år.⁴⁶

Det finnes lite informasjon om omfanget av den ulovlige handelen med musk, men rapporter viser at beslag av musk ofte forekommer sammen med beslag av andre dyreprodukter.⁴⁷

3 Etikkrådets undersøkelser

Informasjon på selskapenes nettsider viser at Tong Ren Tang Technologies og Tong Ren Tang Chinese Medicine og noen av deres datterselskaper produserer produkter som inneholder kroppsdeler fra truede dyr.

3.1 Tong Ren Tang Technologies

På sine nettsider markedsfører Tong Ren Tang Technologies følgende 12 produkter der saigahorn står på ingredienslisten.

1. 羚翘解毒丸（水蜜丸）(Lingqiao Jiedu Wan (Shuimi Wan))⁴⁸
2. 羚翘解毒丸（大蜜丸）(Lingqiao Jiedu Wan (Dami Wan))⁴⁹
3. 羚翘解毒颗粒 (Lingqiao Jiedu Keli)⁵⁰
4. 羚翘解毒片 (Lingqiao Jiedu Pian)⁵¹
5. 羚羊感冒片 (Lingyang Ganmao Pian)⁵²
6. 卫生宝丸（大蜜丸）(Weishengbao Wan (Dami Wan))⁵³
7. 卫生宝丸（小蜜丸）(Weishengbao Wan (Xiaomi Wan))⁵⁴
8. 牛黄降压丸 (Niuhuang Jiangya Wan)⁵⁵
9. 小儿清热宁颗粒 (Xiao'er Qingrening Keli)⁵⁶
10. 儿童清热口服液 (Ertong Qingre Koufuye)⁵⁷
11. 五粒回春丸 (Wuli Huichun Wan)⁵⁸
12. 高血压速降丸 (Gaoxueya Sujang Wan)⁵⁹

På selskapets nettsider er alle produktene beskrevet, herunder også hvilke ingredienser som inngår i produktet. Nedenfor er informasjonen for ett av produktene som Tong Ren Tang Technologies markedsfører, vist som eksempel. Tilsvarende informasjon finnes for de øvrige produktene som er nevnt i denne tilrådingen.

---

⁴⁵ Xinhua Net, Across China: Musk deer breeding brings poverty relief, 22.11.2018, http://www.xinhuanet.com/english/2018-11/22/c_137622756.htm

⁴⁶ Parry-Jones, R. and Wu, J.Y. (2001). Musk deer farming as a conservation tool in China. TRAFFIC East Asia. <https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/Traf-089.pdf> s.7.

⁴⁷ Paudel, PK, Acharya, KP, Baral, HS, Heinen, JT, Jnawali, SR. Trends, patterns, and networks of illicit wildlife trade in Nepal: A national synthesis. *Conservation Science and Practice*. 2020:e247. <https://doi.org/10.1111/csp2.247>

⁴⁸ http://www.tongrentangkj.com/newsInfo_3307.html

⁴⁹ http://www.tongrentangkj.com/newsInfo_3290.html

⁵⁰ http://www.tongrentangkj.com/newsInfo_3284.html

⁵¹ http://www.tongrentangkj.com/newsInfo_3288.html

⁵² http://www.tongrentangkj.com/newsInfo_3289.html

⁵³ http://www.tongrentangkj.com/newsInfo_3303.html

⁵⁴ http://www.tongrentangkj.com/newsInfo_3302.html

⁵⁵ http://www.tongrentangkj.com/newsInfo_3333.html

⁵⁶ http://www.tongrentangkj.com/newsInfo_3371.html

⁵⁷ http://www.tongrentangkj.com/newsInfo_3368.html

⁵⁸ http://www.tongrentangkj.com/newsInfo_3365.html

⁵⁹ http://www.tongrentangkj.com/newsInfo_3312.html

Lingqiao Jiedu Wan (Shuimi Wan) - Eksempel på produkt som inneholder saigahorn som selskapet markedsfører

Beskrivelse av produktet på selskapets nettside http://www.tongrentangkj.com/newsInfo_3307.html. Tegn i den grønne sirkelen betyr ingredienser. Tegn i den røde sirkelen betyr saigahorn

羚翘解毒丸 (水蜜丸)

羚翘解毒片说明书

请仔细阅读说明书并按说明使用或在药师指导下购买和使用

[药品名称]通用名称: 羚翘解毒丸

汉语拼音: Lingqiao Jiedu Wan

[成份] 羚羊角、金银花、连翘、薄荷、荆芥穗、淡豆豉、牛蒡子(炒)、桔梗、淡竹叶、甘草。

Tong Ren Tang Technologies produserer ett produkt, 人参再造丸 (Renshen Zaizao Wan),⁶⁰ som inneholder leopardbein, og ett produkt, 利咽灵片 (Liyangling Pian),⁶¹ der pangolin er en ingrediens. I tillegg til disse produktene blir et annet produkt, 生乳灵 (Sheng Ru Ling), der selskapet er oppgitt som produsent, tilbudt på en tredjeparts nettside.⁶² Også dette produktet inneholder pangolin. Videre produserer selskapet to produkter, 安宫牛黄丸 (Angong Niuhuang Wan)⁶³ og 西黄丸 (Xihuang Wan)⁶⁴, der naturlig musk er en ingrediens. Selskapet opplyser ikke om denne stammer fra oppdrettsdyr eller vill moskushjort.

3.2 Tong Ren Tang Chinese Medicine

Tong Ren Tang Chinese Medicine produserer ett produkt, 安宫牛黄丸 (Angong Niuhuang Wan),⁶⁵ som inneholder naturlig musk. Selskapet opplyser ikke om denne stammer fra oppdrettsdyr eller vill moskushjort.

4 Informasjon fra selskapet

På Etikkrådets anmodning har Tong Ren Tang Technologies gitt informasjon om selskapets bruk av truede arter i produksjonen av medisiner. Selskapet har ikke kommentert på utkast til tilrådning.

Ton Ren Tang Chinese Medicine har ikke bidratt med informasjon til rådet.

⁶⁰ http://www.tongrentangkj.com/newsInfo_3320.html

⁶¹ http://www.tongrentangkj.com/newsInfo_4054.html

⁶² <https://item.jkcsjd.com/10025900247366.html>

⁶³ http://www.tongrentangkj.com/newsInfo_3316.html

⁶⁴ http://www.tongrentangkj.com/newsInfo_4045.html

⁶⁵ <https://cm.tongrentang.com/cn/menu210/detail/5.html>

4.1 Tong Ren Tang Technologies

Tong Ren Tang Technologies bekrefter at selskapet bruker dyredeler fra truede arter. Det opplyser at produksjonen av kinesisk patent medisin er i henhold til *the Chinese Pharmacopoeia*. "*Therefore, the company uses endangered animal resources in a small number of products for the treatment of acute and severe diseases.*" Selskapet skriver videre at for å "...ensure the efficacy of our products, meet the needs of our consumers and protect their health, the company has made reasonable use of "endangered" raw materials, such as natural Moschus (in Xihuang Wan, Angong Niu Huang Wan, etc.) and Cornu Saigae Tataricae (in Lingqiao Jiedu Pian, etc.) in some products (especially those for emergent and severe conditions or dubious and difficult cases)."

Selskapet skriver også at det har alle nødvendige tillatelser, men at det ikke kan gi ut kopier av disse eller informere om lagerbeholdning eller hvilke mengder dyredeler av truede arter selskapet bruker. Tong Ren Tang Technologies opplyser at når det kjøper "*resources from endangered species, we always demand the suppliers to provide the original administrative approval documents from the State Forestry Administration or its provincial branches to prove the legal source.*"

Når det gjelder planer for å erstatte ingredienser basert på dyredeler fra truede arter, forklarer selskapet at det forsøker å gjøre dette, men at det må følge kravene til produksjonen av medisinene. "*All our CPM products are manufactured according to the Chinese Pharmacopoeia, and their formula compositions and quality standards must be strictly kept in compliance with the requirements of the pharmacopoeia. The company cannot arbitrarily violate the requirements or modify the formulas.*" Selskapet skriver videre "*In addition, as an important part of Chinese medicine, endangered plant and animal resources are of natural origin, and cannot be completely replaced by chemically synthesized drugs.*"

Selskapet opplyser at det merker produktene sine i henhold til myndighetenes krav.

Selskapet nevner kort at det er involvert i oppdrett av moskushjort "*we are actively carrying out domestication and breeding of endangered species, such as dwarf musk deer and deer*", men detaljerer ikke dette ytterligere.

4.2 Tong Ren Tang Chinese Medicine

Tong Ren Tang Chinese Medicine svarte ikke på rådets anmodning om informasjon og kommenterte heller ikke på utkast til tilrådning. I årsrapporten fra 2019 bekrefter selskapet at det bruker truede arter i produksjonen av medisiner. "*Some of the raw materials used by the Group for medicine production are materials from animals and plants, including rare Chinese medicinal herbs and endangered species which are subject to relevant regulations.*"⁶⁶

5 Etikkrådets vurdering

På bakgrunn av tilgjengelig informasjon har rådet vurdert om det er en uakseptabel risiko for at Tong Ren Tang Technologies og datterselskapet Tong Ren Tang Chinese Medicine bidrar til alvorlig miljøskade gjennom sin bruk av truede dyrearter i produksjonen tradisjonell kinesisk medisin.

Utgangspunktet for Etikkrådets vurdering er at tap av arter og biologisk mangfold er en av de største truslene mot livet på jorda. Tap av arter er irreversibelt og kan ha vidtrekkende

---

⁶⁶ Tong Ren Tang Chinese Medicine Annual Report 2019, s.39.

konsekvenser for andre arter, økosystemer og livsgrunnlag til lokalsamfunn. Risikoen for tap av arter har vært sentralt i andre av rådets tilrådninger som omhandler biologisk mangfold og alvorlig miljøskade.

I denne saken legger rådet vekt på rapportene fra FN-organisasjoner og andre anerkjente internasjonale organisasjoner som belyser hvordan bruk av truede dyrearter i TCM-produkter bidrar til utryddelsen av disse artene, og at den økende etterspørselen etter TCM er ansett for å medvirke til den ulovlige internasjonale handelen med noen av disse dyrene.

Rådets undersøkelser har vist at Tong Ren Tang Technologies produserer et større antall produkter som inneholder ingredienser basert på saigaantilope, leopard, pangoliner og moskushjort. Selskapet har bekreftet at det bruker kroppsdeler fra dyrearter som er truet av utryddelse i produksjonen av medisiner. Selv om Tong Ren Tang Chinese Medicine ikke har svart, viser informasjon på selskapets nettsider at det produserer medisiner der naturlig musk inngår. Selskapet bekrefter at truede arter inngår i dets produksjon av medisiner.

Tong Ren Tang Technologies sier at det oppfyller alle lovmessige krav i produksjonen av TCM, og at arter som brukes, kommer fra lovlige kilder. Rådet merker seg at selskapet ikke ønsker å gi opplysninger om lagerbeholdning eller mengder brukt eller hvor dyredelene er kjøpt. Rådet legger vekt på at selskapet ikke godtgjør om det har sporbarhet på sine innkjøp, eller om det har kunnskap om hvor dyrene opprinnelig kommer fra. Sett i lys av den omfattende ulovlige jakten og handelen med disse dyrene og den manglende gjennomskiktigheten i selskapets praksis, er det etter rådets oppfatning en uakseptabel risiko for at selskapets bruk av truede dyr kan stamme fra ulovlige kilder.

Mangelen på informasjon gjør det ikke mulig for rådet å kvantifisere det enkelte selskapets bidrag til miljøskade. Når det verken er kjent hvor mye et selskap bruker av truede arter, hvor dyredelene opprinnelig kommer fra, hvilke lagre av dyredeler som finnes og hvordan de eventuelt fylles opp, mener rådet at spørsmålet om selskapenes medvirkning må dreie seg om hvorvidt truede dyrearter inngår i selskapenes produksjon eller ikke. Når virksomheten i seg selv utgjør en risiko for at arter blir utryddet, er det også en risiko for at selskapene medvirker til utarming av naturmangfoldet og alvorlig miljøskade.

Rådet merker seg at Tong Ren Tang Technologies ikke opplyser om konkrete planer om å erstatte ingredienser basert på truede arter i produksjonen av TCM. Tong Ren Tang Chinese Medicine indikerer heller ikke slike endringer. Inntil selskapene offentliggjør en konkret målsetting om å slutte å bruke truede arter i sin produksjon og en tidsplan for når bruken av slike arter skal opphøre, anser rådet at det er en uakseptabel risiko for at selskapene bidrar til alvorlig miljøskade.

6 Tilrådning

Etikkrådet tilrår å utelukke Tong Ren Tang Technologies Co Ltd og datterselskapet Beijing Tong Ren Tang Chinese Medicine Co Ltd fra Statens pensjonsfond utland på grunn av en uakseptabel risiko for at selskapet medvirker til alvorlig miljøskade.

***

Johan H. Andresen   Hans Chr. Bugge
Leder

(Sign.)

Cecilie Hellestveit

(Sign.)

Trude Myklebust

(Sign.)

Brit K. S. Rugland

(Sign.)